

УДК 336.02:336.1: 336.6

Фінансово-кредитний механізм розвитку економіки та соціальної сфери: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 9 грудня 2021 р., м. Кропивницький. – К.: «Ексклюзив-Систем», 2021. - 141 с.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів, практиків

Редакційна колегія: **Левченко О.М.**, д.е.н., проф., **Шалімова Н.С.**, д.е.н., проф., **Сибірцев В.В.**, д.е.н., доц., **Базиліук А.В.**, д.е.н., проф., **Ковальчук К.Ф.**, д.е.н., проф., **Загреба І.Л.**, к.е.н., доц., **Попов В.М.**, к.е.н., доц. (*відп.секретар*), **Петренко Л.М.**, асист. (*техн.редактор*)

Представлені матеріали є результатами досліджень науковців та практиків з проблем фінансово-кредитного регулювання розвитку економіки та соціальної сфери. До збірника ввійшли тези доповідей, що розкривають проблеми сучасної фінансової науки та практики: розробки методів реалізації фінансової політики держави; фінансово-аналітичного забезпечення, податкового регулювання і страхового захисту суб'єктів підприємницької діяльності; напрямів реформування фінансів соціальної сфери та системи соціального забезпечення; оцінки впливу глобалізації економіки на розвиток фінансів; сучасних проблем обліку, аудиту та оподаткування; розвитку новітніх інформаційних технологій у фінансах.

ISBN 978-617-7942-19-0

Рекомендовано до друку Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного університету (протокол № 5 від 20 грудня 2021 року)

Матеріали публікуються у авторській редакції.

За підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та іншої інформації несуть особисту відповідальність автори тез доповідей. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

© Автори, 2021

© Центральноукраїнський національний технічний університет, 2021

регламентами, дозволять створити підґрунтя для зростання обсягів фінансування інноваційної діяльності. Також доцільним є використання переваг публічних закупівель у підприємств, які займають інноваційною діяльністю.

Література:

1. Економічна статистика / Наука, технології та інновації. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 2.12.2021).
2. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 4 липня 2002 року №40-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення 2.12.2021).
3. Інноваційна діяльність в Україні у 2019 році: науково-аналітична доповідь / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша, Л.В. Рожкова, О.В. Коваленко. К.: УкрІНТЕІ, 2020. 45 с.
4. Костюченко В.М. Джерела фінансування інноваційного розвитку суб'єктів підприємництва в Україні: правовий аспект. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць*. Випуск 2(17). С. 161–167.

Шаховалова Є. О.

канд. екон. наук, доцент

Григор'єва М. С.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»
м. Київ, Україна

РОЛЬ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Прибуток – це основа для розвитку підприємства, оскільки у сучасних умовах він виступає найголовнішим джерелом фінансування його діяльності, у тому числі розширеного відтворення, здійснення інвестицій та інновацій. Ріст прибутку є одним із факторів зростання ринкової вартості суб'єкта господарювання, унаслідок чого досягається основна мета його функціонування – збільшення добробуту його власників. Тобто, для забезпечення ефективної діяльності підприємства у довгостроковій перспективі важливим є приділення значної уваги питанням управління формуванням, розподілом та використанням прибутку у загальній системі управління його діяльністю.

Розгляд питання ефективного управління прибутком підприємства є особливо актуальним для українських реалій, що підтверджується часткою збиткових підприємств в Україні (рис. 1).

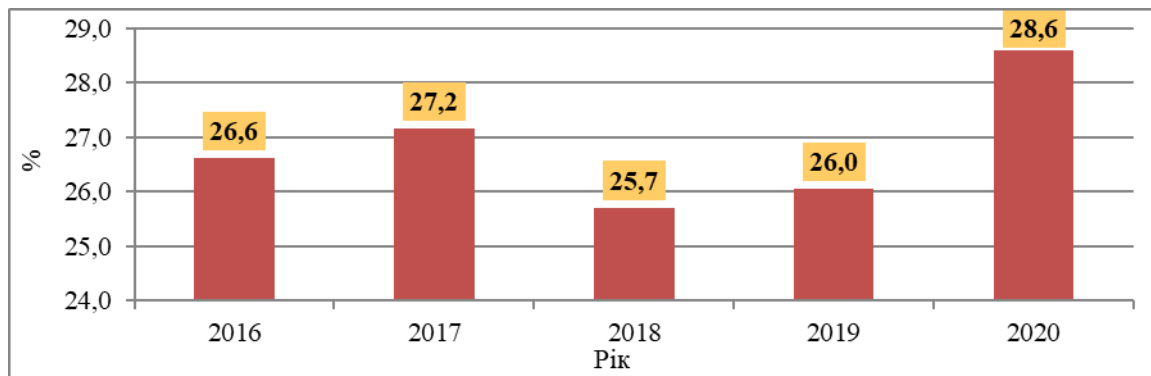

Рис. 1. - Частка збиткових підприємств у загальній кількості підприємств України протягом 2016-2020 рр.

Джерело: розроблено автором на основі [3]

З наведеного рис. 1 бачимо, що частка збиткових підприємств в Україні протягом аналізованого періоду становила у середньому 26,82%. Найбільшою вона була у 2020 році, коли досягла значення 28,6%. Така ситуація свідчить про наявність проблем у значній частині підприємств України щодо ефективного управління різними аспектами своєї діяльності, що у підсумку проявляється на кінцевому результаті їх фінансового-господарської діяльності.

Прибуток відіграє велику роль не тільки у діяльності кожного окремого суб'єкта господарювання, а й держави загалом. Пояснюється це тим, що платежі з податку на прибуток підприємства, є одним із видів бюджетних надходжень і відповідно основою для виконання державою поставлених на неї функцій. Саме тому, підвищення ефективності управління прибутком підприємства призводить до зростання економічного потенціалу як окремого суб'єкта господарювання, так і держави загалом. Так, протягом 2016-2020 рр. надходження з податку на прибуток знаходились на третьому місці серед податкових надходжень Зведеного бюджету України після податку на додану вартість і податку з доходів фізичних осіб. Частка надходжень з податку на прибуток підприємств у загальних доходах Зведеного бюджету України протягом відповідного періоду складала у середньому 8,32% і була найменшою саме у 2020 році, коли вона становила 8,61% [4]. Підвищення результативності діяльності вітчизняних підприємств через більш ефективне управління їх прибутком дасть можливість збільшити роль цього виду податків у формуванні доходів Державного та місцевих бюджетів України і забезпечити краще виконання покладених на нього функцій.

Будь-яка управлінська діяльність має здійснюватися на основі визначених принципів. Основними принципами управління прибутком на підприємстві мають бути: орієнтованість на досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства, безперервність управління, забезпечення високого динамізму управління, інтегрованість з загальною системою управління на підприємстві, комплексний характер прийнятих управлінських рішень та варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень [1, с. 48-50].

Основною метою управління прибутком підприємства є максимізація його ринкової вартості або добробуту його власників в поточному і майбутньому періодах [6, с. 121]. Дана ціль безпосередньо пов'язана із необхідністю росту

абсолютної суми прибутку та забезпеченням стабільності його формування у часі.

Мета управління прибутком може бути конкретизована у задачах управління прибутком на підприємстві. Задачами управління прибутком на підприємстві мають бути: забезпечення оптимального співвідношення між рівнем отриманого прибутку і рівнем ризику в діяльності підприємства, забезпечення високої якості отриманого прибутку, забезпечення максимізації розміру отриманого прибутку відповідно до ресурсного потенціалу підприємства та зовнішніх умов його функціонування, формування за рахунок прибутку достатнього обсягу фінансових ресурсів для виконання задач щодо розвитку підприємства у майбутньому періоді, забезпечення виплати достатнього рівня доходу на інвестований капітал власникам підприємства, забезпечення постійного росту ринкової вартості підприємства, забезпечення реалізації ефективних програм участі працівників підприємства у розподілі прибутку [1, с. 57-59]. Усі перераховані задачі мають досягатись у комплексі у процесі управління прибутком на підприємстві, а деякі з них, які по своїй суті суперечать одна одній, мають бути оптимізовані між собою на основі визначених підприємством критеріїв.

Можна виділити дві основні складові системи управління прибутком на підприємстві [1, с. 119]: управління прибутком у процесі його формування, що передбачає управління доходами та витратами підприємства; управління прибутком у процесі його розподілу та використання через управління дивідендною політикою та капіталізацією прибутку на підприємстві.

Управління формуванням прибутку підприємства включає два основні напрямки: управління доходами та управління витратами. Управління доходами має здійснюватись за кожним напрямком діяльності підприємства. Особлива увага передусім має приділятись формуванню доходу від реалізації продукції. Зусилля підприємства мають бути спрямовані на забезпечення збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, розроблення адекватної цінової політики, яка б відповідала реаліям ринку, використання різноманітних фінансових механізмів стимулювання збуту продукції, ефективне управління дебіторською заборгованістю тощо. Управління витратами полягає у обґрунтуванні розміру витрат за окремими напрямками діяльності підприємства, виявленні сильних та слабких сторін їх формування і відповідно пошук напрямків оптимізації їх величини, чи структури [6, с. 151].

Управління розподілом та використанням прибутку включає передусім управління прибутком, який споживається, і управлінням прибутком, що спрямований на капіталізацію. Оптимальні пропорції між обсягами споживання та накопичення чистого прибутку при його розподілі підприємство має встановлювати самостійно з огляду на поставлені перед ним стратегічні задачі функціонування.

Тобто, для ефективного здійснення процесу управління прибутком на підприємстві важливим є чітке формулювання мети, принципів та задач управління ним. Це дасть можливість забезпечити взаємоузгодженість рішень щодо різних аспектів управління прибутком та у підсумку отримати найкращий з можливих результатів. Крім цього, система управління прибутком має бути

інтегрована з загальною системою управління діяльністю підприємства. Виконання задач управління прибутком має сприяти досягненню підприємством стратегічних цілей його розвитку.

Оскільки основною метою управління прибутком є максимізація ринкової вартості підприємства, яка відповідно призводить до зростання добробуту його власників, то ми вважаємо, що управління прибутком має здійснюватися у рамках загального управління вартістю підприємства, або інакше вартісно-орієнтованого управління.

Вартісно-орієнтоване управління, або Value based Management, передбачає прийняття всіх управлінських рішень стосовно різних аспектів діяльності підприємства з орієнтацією на максимізацію чинників створення його ринкової вартості. Така концепція управління фінансами організації досить широко використовується у практиці управління західними підприємствами [2, с. 10].

На більшості вітчизняних компаній управління прибутком здійснюється на основі використання передусім традиційних методів, таких як оцінка абсолютних значень різних показників прибутковості і їх динаміки, використання показників рентабельності, оборотності тощо. Оскільки ми ставимо перед собою у процесі управління прибутком мету максимізації ринкової вартості підприємства, то не завжди можемо орієнтуватись на величину отриманого прибутку або значення показників рентабельності для оцінки її досягнення. Тобто, показники прибутковості і рентабельності по суті взагалі не відображають створення додаткової вартості підприємством. Саме тому, для цієї цілі потрібно використовувати показники вартості [5, с. 156]. Також у процесі стратегічного управління для кращого розуміння цілей компанії, їх взаємозв'язку і шляхів досягнення доречним буде використання збалансованої системи показників (BSC).

Отже, робимо висновок, що для забезпечення збільшення прибутковості підприємства важливим є ефективне здійснення різних аспектів його діяльності. Передусім це стосується питань формування капіталу, розміщення ресурсів у активах, ефективне використання різних видів майна і загалом забезпечення стійкого фінансового стану компанії.

Література:

1. Бланк И. А. Управление прибылью, 3-е изд. перераб. и доп. Киев: Ника Центр, 2007. 768 с.
2. Вартісно-орієнтоване управління фінансами підприємств: навч. посіб. / Л. А. Костирко, О. О. Терещенко, Р. О. Костирко, О. О. Серета. Северодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. 466 с.
3. Діяльність підприємств. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Доходи Зведеного бюджету України. Міністерство фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/income/>
5. Терещенко О. О., Бабяк Н. Д. Фінансовий контролінг: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2013. 407 с.
6. Фінансовий менеджмент: підручник/ [А. М. Поддєрьогін та ін.]; за заг. ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2017. 534 с.